

CODI DE L'ASSIGNATURA: 4613
TEMARI DE PALEANTROPOLOGIA
PROFESSOR/A A. MALGOSA

PERIODICITAT A/S: ANUAL
HORES/SETMANA TEORIA: TRES
PROBLEMES: PRACTIQUES: TRES

PROGRAMA DE PALEOANTROPOLOGIA

El programa de Paleantropologia (assignatura anual optativa de 4rt i 5è. de Biològiques) consta de 41 temes agrupats en 3 apartats: A) Matèries preliminars, B) Primatologia i C) Estadis evolutius dels homínids.

En el primer apartat de **Matèries preliminars** s'inclouen aquells temes que són base pels temes del segon i tercer apartat. Es una part multidisciplinària on s'agrupen temes que constitueixen un breu repàs i d'altres que no s'han pogut adquirir en cursos anteriors. Aquests temes s'agrupen en 5 blocs: Introducció, Evolució, Geologia històrica, Mètodes de datació i Osteologia humana.

En el segon apartat es dona una visió de la **Primatologia** en els seus dos aspectes: neontològic -estudi de Primats actuals- i paleontològic -estudi de Primats fòssils-. Ambdós aspectes, actual i pretèrit, són necessaris per a la comprensió de l'evolució homínida, ja que amb ells s'integren les dades paleontològiques amb les dades bioquímiques, fisiològiques i funcionals que després s'aplicaran en l'estudi dels homínids.

En el tercer apartat, l'estudi dels **Estadis evolutius dels homínids**, s'analitzen les diferents fases de l'evolució homínida en un sentit cronològic. S'inicia amb la descripció del marc geològic i biològic en el que surgen els homínids i es profunditza en aquelles modificacions estructurals i de comportament que han acompanyat l'aparició d'aquesta família, dedicant una especial atenció a la biomecànica de l'aparell locomotor. Amb base a aquests coneixements s'aborden les diferents teories sobre l'origen dels homínids.

Seguidament es passa a l'estudi dels diferents estadis d'homínids fent referència a la sistemàtica i problemàtica inherent a aquesta, les característiques morfològiques, els jaciments, la reconstrucció d'hàbitats i patrons de comportament, i les possibles relacions filogenètiques. Així s'estudien en diferents temes: els Australopitècs, tant el gènere com també les seves espècies; també *H. habilis*, *H. erectus*, *H. sapiens neandertalensis* i *H. sapiens sapiens*. Ja arribats a l'aparició de l'home anatómicament modern, s'estudiarà la seva distribució i formes arreu del món. Seguidament, s'analitzen les formes epipaleolítiques tant europees com extraeuropees per a poder analitzar la seva influència sobre la població mediterrània posterior i les seves característiques en èpoques més recents: Neolític, Calcolític, Bronze i Ferro. Com a colofó de tots els temes estudiats, s'analitzaran els diferents intents de reconstrucció del filum humà. L'últim lligó del temari és una revisió dels fòssils de Primats a la Península Ibèrica.

ANTROPOLOGIA

6.- PROGRAMA DE CLASES TEORICAS

SINOPSIS

A. MATERIAS PRELIMINARES

I. INTRODUCCION

- Tema 1.- Introducción
- Tema 2.- Antigüedad del hombre

II. EVOLUCION

- Tema 3.- Principios de la evolución
- Tema 4.- Teorías actuales de la evolución

III. GEOLOGIA HISTORICA

- Tema 5.- Origen de la Tierra y de la vida. Eras geológicas
- Tema 6.- Taxonomía ~~de la vida~~
- Tema 7.- Terciario
- Tema 8.- Cuaternario

IV. DATACION

- Tema 9.- Problemática y fundamentos de la datación. Datación relativa
- Tema 10.- Datación absoluta

V. OSTEOLOGIA HUMANA

- Tema 11.- Generalidades
- Tema 12.- Región torácica
- Tema 13.- Neurocráneo
- Tema 14.- Esplacnocráneo y aparato hioideo
- Tema 15.- Superestructuras. Trepanación
- Tema 16.- Dentición
- Tema 17.- Extremidad superior
- Tema 18.- Extremidad inferior

B. PRIMATOLOGIA

VI. PRIMATES ACTUALES

- Tema 19.- Orden Primates
- Tema 20.- Caracterización de los diversos grupos de Primates

Tema 21.- Caracteres diferenciales y adaptaciones de los Primates I

Tema 22.- Caracteres diferenciales y adaptaciones de los Primates II.

VII. PRIMATES FOSILES

- Tema 23.- Evolución de los Primates. Cretácico y Paleoceno
- Tema 24.- Primates del Eoceno.
- Tema 25.- Primates del Oligoceno: Origen de los Antropoides
- Tema 26.- Formas miocénicas. Los hominoideos.

C. HOMINIDOS

VIII. ESTADIOS EVOLUTIVOS DE LOS HOMINIDOS

- Tema 27.- La familia Hominidae
- Tema 28.- Hominidos del Plio-Pleistoceno. *Australopithecus*
- Tema 29.- Aparición del género *Homo*: *Homo habilis*
- Tema 30.- *Homo erectus*
- Tema 31.- Anteneandertales
- Tema 32.- *Homo sapiens*. *Homo sapiens neandertalensis*
- Tema 33.- *Homo sapiens sapiens*
- Tema 34.- Fósiles humanos del Paleolítico Superior africano
- Tema 35.- "*Homo sapiens fossilis*" de Asia
- Tema 36.- Origen del hombre americano
- Tema 37.- Origen del hombre australiano
- Tema 38.- Fósiles humanos del Mesolítico
- Tema 39.- La humanidad a partir del Neolítico
- Tema 40.- Reconstrucción del filum humano
- Tema 41.- Paleoantropología de la Península Ibérica